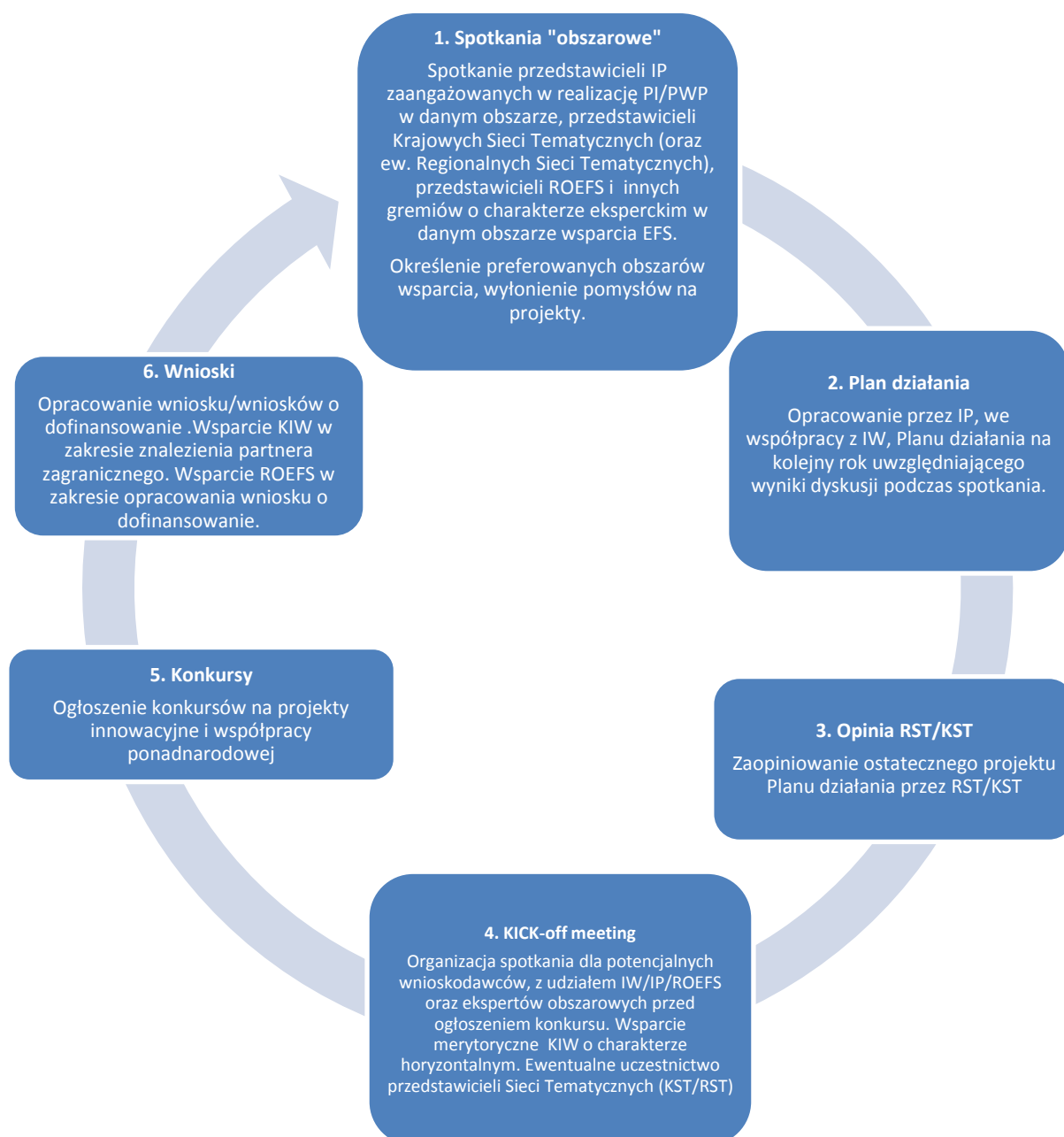

Model strategicznego podejścia do realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL w kompetencji centralnym POKL

- rekomendacje Krajowej Instytucji Wspomagającej CPE dotyczące opracowania Planów Działania.

Rys. 1

Wstęp

W wyniku analizy dotychczasowej realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL, KIW CPE proponuje strategiczne i kompleksowe podejście do procesu ich wyłaniania i realizacji, przy jednoczesnym zaangażowaniu i współpracy partnerów instytucjonalnych (IP, IW, ROEFS, Sieci Tematycznych), kluczowych podmiotów w danym obszarze, identyfikujących istotne z punktu widzenia danego obszaru (np. edukacji, integracji społecznej) problemy, w odpowiedzi na które mogą powstać rozwiązania (innowacyjne produkty), które po pozytywnej ich walidacji będą mogły być zastosowane w praktyce działania innych jednostek (mainstreaming horyzontalny) lub/oraz włączone do głównego nurtu polityki (mainstreaming wertykalny). Opisany model opiera się na propozycji oddolnego podejścia do problematyki wyłaniania wniosków o dofinansowanie, zgodnie z założeniem, że pomysły (projekty) innowacyjne rodzą się ze zdefiniowanych u źródła potrzeb oraz zaangażowania i optymizmu wynikającego z postrzegania pomysłu/projektu w kontekście szansy na zmianę sytuacji w danym obszarze. Takie podejście jest także zgodne z prezentowanym na forum Innovation & Mainstreaming Community of Practice podejściem do innowacji, gdzie mówi się o zdefiniowaniu zapotrzebowania na innowacje poprzez identyfikację priorytetów polityk oraz „luk” do „wypełnienia” przez innowację, a następnie o wyborze i promocji konkretnego rodzaju innowacji poprzez określenie wymogów w dokumentach np. konkursowych i kryteriów wyboru, by zagwarantować innowacyjność w programach operacyjnych.

Status dokumentu

Niniejszy dokument ma charakter rekomendacji KIW, jako instytucji wspierającej proces realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL, co oznacza, że jego stosowanie nie jest obligatoryjne. Przedstawione w nim sugestie można zastosować w całości lub wybiórczo, w zależności od potrzeb, podejścia danej IP do procesu planowania działań innowacyjnych i ponadnarodowych w danym obszarze, a także adekwatnie do postępów prac nad Planem działań i procesu jego konsultacji.

Uzupełnieniem *Modelu strategicznego podejścia do realizacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej PO KL na poziomie centralnym* będą rekomendacje KIW w obszarze działań informacyjno – promocyjnych na rzecz ww. typów projektów oraz Podręcznik dotyczący upowszechniania i mainstreamingu.

I. Uwagi ogólne:

Koordinacja procesu planowania – Instytucje Pośredniczące

Z uwagi na rolę w procesie planowania i realizacji działań oraz coroczny obowiązek opracowania Planu działania zasadnym byłoby, aby prace związane z koordynacją procesu planistycznego realizowały IP. Funkcja koordynacyjna obejmuje w szczególności ustalenie odpowiedniego harmonogramu prac w skali poszczególnych lat (cykle planistyczne), tak by możliwa była realizacja poszczególnych etapów proponowanego modelu oraz uzgodnienie harmonogramu ze wszystkimi instytucjami, zaangażowanymi w realizację procesu planowania. Koordynator procesu powinien zainicjować spotkanie oraz nadzorować całość prowadzonych prac.

Podstawowe kroki na drodze do zastosowania ww. podejścia przedstawia model na Rys. 1.

Założenia ramowe:

- 1) Wykorzystanie potencjału kluczowych podmiotów/instytucji w obszarze,
- 2) Wykorzystanie dostępnego potencjału instytucji zaangażowanych w proces wdrażania PO KL,
- 3) Zwiększenie przepływu informacji i koordynacji procesów dotyczących implementacji projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w danym obszarze na poziomie centralnym,
- 4) Wykorzystanie potencjału ROEFS w zakresie pozyskiwania informacji o potencjalnych wnioskodawcach w określonych obszarach wsparcia,
- 5) Połączenie podejścia oddolnego z podejściem zakładającym silną współpracę na każdym etapie z podmiotami mającymi potencjał w zakresie upowszechniania produktów oraz tych, od których zależy skuteczny mainstreaming (np. odpowiedzialnych za kreowanie polityki w danym obszarze, właściwych w zakresie określenia występujących deficytów i kierunków zmian, a także specjalizujących się we wsparciu określonych grup docelowych).

Oczekiwane rezultaty:

- 1) Lepsza jakość i potencjał realizowanych projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, m.in. dzięki realizacji projektów o strategicznym znaczeniu w danym obszarze, w tym w formule projektów partnerskich¹,

¹ Projekty partnerskie w rozumieniu art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84, poz. 712).

- 2) Adekwatność - realizowane projekty będą odzwierciedlać realne potrzeby,
 - 3) Zwiększone zaangażowanie kręgu pośrednich odbiorców projektów korzystających z ich produktów,
 - 4) Uzyskanie efektu synergii - poprzez wypracowanie założeń konkursowych/projektowych we współpracy z innymi podmiotami,
 - 5) Efektywniejsze upowszechnianie produktów na etapie realizacji projektów - poprzez zaangażowanie od samego początku różnych podmiotów i instytucji,
 - 6) Większe prawdopodobieństwo wypracowania produktów mających potencjał do włączenia ich do praktyki lub głównego nurtu polityki,
 - 7) Efektywne oraz celowe wykorzystanie dostępnej alokacji na projekty innowacyjne i współpracy ponadnarodowej,
 - 8) Wykształcenie demokratycznego modelu współpracy (przedstawicieli różnych instytucji i środowisk) na rzecz kształtowania polityki w danym obszarze
- oraz w efekcie ww., zwiększenie wydatkowania na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej.

II. Szczegółowy opis realizacji modelu (*step by step*)

1) Spotkania „obszarowe”

Pierwszym etapem prac powinna być dyskusja wszystkich podmiotów zaangażowanych lub mogących się zaangażować w opracowanie bądź opiniowanie eksperckie Planu działania na kolejny rok. Spotkanie powinno mieć na celu integrację tego środowiska w celu lepszej współpracy i wymiany wiedzy. Bazą do dyskusji powinny być dokumenty strategiczne (np. strategie rozwoju w zakresie danego obszaru wsparcia, etc.). Zadaniem ROEFS powinno być zaznajomienie jego przedstawicieli z planowanymi obszarami wsparcia, tak by mogli oni rozpocząć działania mające na celu poszukiwanie potencjalnych wnioskodawców/partnerów projektowych w ww. obszarze w poszczególnych regionach. Rolą przedstawicieli KST oraz RST powinno być zapewnienie przepływu informacji pomiędzy szczeblem regionalnym i centralnym. Należy wziąć pod uwagę wybór ograniczonej liczby preferowanych obszarów wsparcia.

a) Uczestnicy spotkania

Spotkanie ma za zadanie skupiać przedstawicieli IP zaangażowanych w realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w danym obszarze, przedstawicieli Krajowych i Regionalnych Sieci Tematycznych oraz przedstawicieli ROEFS i innych gremiów o charakterze eksperckim w danym obszarze wsparcia EFS. Należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie w szczególności uczestnictwa ROEFS, których działalność jako instytucji (oprócz zadań związanych z pełnieniem funkcji ROEFS) pokrywa się lub jest związana z danym obszarem wsparcia PO KL. Większość tych instytucji dysponuje bowiem już pewnym doświadczeniem w zakresie realizacji projektów z danego obszaru oraz dysponują bogatą siecią kontaktów mogącą posłużyć do wyłaniania potencjalnych wnioskodawców. Jednocześnie należy zachęcać ROEFS do wyłaniania/poszukiwania podmiotów mających potencjał do realizacji projektów w danym obszarze w komponencie centralnym na terenie ich regionu i przekazywania im zaproszeń do udziału w spotkaniu.

Wszystkie zaangażowane w proces instytucje powinny działać na rzecz ukazania wagi i znaczenia takiego spotkania, zachęcać do uczestnictwa w nim kluczowe podmioty oraz zadbać, aby informacja o spotkaniu została przekazana do wszystkich zainteresowanych.

b) Przedmiot dyskusji

Dyskusja powinna mieć na celu określenie preferowanych obszarów wsparcia w ramach POKL na potrzeby opracowania Planu działania na kolejny rok. Podstawą dyskusji powinny być dostępne dane na temat sytuacji w danym obszarze w kontekście potrzeb interwencji w ramach POKL. Bazę do dyskusji powinna stanowić wstępna diagnoza sytuacji na podstawie dokumentów takich jak np. Strategia Rozwoju Kraju, dane nt. sytuacji w danym obszarze pozostające w dyspozycji IP oraz wszelkie badania/analizy oraz dotychczasowe doświadczenia podmiotów specjalizujących się w danej dziedzinie. Takie dokumenty, analizy i opracowania pozwoliłyby na uwzględnienie tych obszarów, w ramach których dotychczasowe wsparcie jest nieskuteczne albo w których brakuje nowych rozwiązań dla zidentyfikowanych obszarów lub specyficznych grup docelowych. Należałoby także uzupełnić diagnozę o opis sytuacji wyjściowej na poziomie innych krajów UE oraz komponentu regionalnego PO KL, z uwagi na konieczność zapewnienia komplementarności i koordynacji pomiędzy projektami innowacyjnymi dla Priorytetów centralnych i regionalnych oraz możliwości wspólnej realizacji projektów współpracy ponadnarodowej i projektów

innowacyjnych z partnerami z zagranicy, przez co zwiększony zostanie zasięg oddziaływania projektów. Na spotkanie mogą zostać zaproszeni eksperci posiadający wiedzę w zakresie obszarów, w których potencjalnie mogą być wybrane projekty. Finansowanie uczestnictwa takich ekspertów może zostać zapewnione ze środków IP.

Ponadto moderator spotkania (np. przedstawiciel IP) powinien pamiętać, że obszary wsparcia powinny odpowiadać na rzeczywiste potrzeby kraju oraz muszą być zgodne z celami szczegółowymi poszczególnych Priorytetów. Jednocześnie dyskusja, w odniesieniu do projektów innowacyjnych, powinna ograniczać się do zakresu Tematów innowacyjnych, zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Oznacza to, że wynikiem dyskusji nie może być „lista życzeń” bez odniesienia do zakresu wsparcia EFS, dokumentów programowych oraz wiążących wytycznych i zaleceń w tym obszarze.

c) Moderacja

Podczas spotkań uczestnicy powinni być zachęceni do realizacji projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kraju w danym obszarze wsparcia. Duża ilość nie zawsze oznacza dobrą jakość, w szczególności jeśli chodzi o projekty trudne i długotrwałe, a do takich należą z pewnością projekty innowacyjne i współpracy ponadnarodowej. Dodatkowo, większe alokacje niż w przypadku projektów standardowych konieczne są w odniesieniu do realizacji projektów współpracy ponadnarodowej, np. z uwagi na koszty organizacji spotkań lub biletów lotniczych. Należy rozważyć również możliwość realizacji projektów partnerskich, o ile występuje taka potrzeba i potencjał w tym zakresie na terenie kraju w zakresie danego obszaru. W przypadku realizacji takich projektów należy mieć na uwadze konieczność uwzględnienia przepisów art. 28 a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, który określa sposoby wyłaniania partnerstw. Na tym etapie można dokonać wstępnej oceny zainteresowania wśród obecnych instytucji/podmiotów realizacją tego typu projektów. Istotne jest, aby uczestnicy po odbytym spotkaniu mieli świadomość korzyści, jakie daje współpraca podmiotów na rzecz realizacji projektu/ów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kraju w danym obszarze wsparcia (skupienie sił i środków na jednym/kilku celach, efekt synergii, łatwiejsze upowszechnianie i mainstreaming poprzez uczestnictwo/wsparcie realizacji projektu przez przedstawicieli różnych środowisk i osób podejmujących decyzje, tworzenie zasad i atmosfery współpracy).

d) Podsumowanie – pomysły na projekty

W wyniku dyskusji, przy udziale moderatora, proponuje się wybranie kilku preferowanych obszarów wsparcia (np. 3) w zakresie projektów innowacyjnych oraz projektów współpracy ponadnarodowej, na potrzeby opracowania Planu działania, z uwzględnieniem wyżej opisanych założeń.

Wybrane podczas dyskusji preferowane obszary wsparcia są podstawą do określenia założeń potencjalnych projektów. Na tym etapie można wyłonić ogólne założenia pomysłów na projekty² (zgodne z założeniami priorytetu/działania oraz w przypadku projektów innowacyjnych wpisujące się w Tematy innowacyjne). W odniesieniu do wyodrębnionych projektów współpracy ponadnarodowej oraz projektów z komponentem ponadnarodowym należałoby zastanowić się, w jakich obszarach współpraca z partnerem zagranicznym daje najbardziej wymierne efekty w kontekście rozwoju kraju, korzyści dla danego obszaru.

2) Plan działania

W celu efektywnego wydatkowania alokacji przeznaczonej na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej oraz podniesienia jakości realizowanych projektów możliwe jest, w zależności od podjętych dotychczas działań oraz stanu kontraktacji i/lub wydatkowania w ramach danego priorytetu, np.:

- zniesienie ograniczenia w zakresie maksymalnej wartości projektu,
- przeznaczenie na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w danym roku (lub konkursie) maksymalnej dopuszczalnej na realizację tego typu projektów alokacji,

Alokacja przeznaczona na konkurs/y ogłaszane w ramach jednego priorytetu obejmowałaby tym samym całość dostępnej alokacji przeznaczonej na realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej w okresie programowania 2007-2013,

- skoncentrowanie środków na zidentyfikowanych jako najbardziej strategiczne oraz odpowiadające na faktyczne potrzeby obszarach wsparcia,

² Należy przez to rozumieć ogólne założenia/koncepcje projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, które mogą stanowić bazę do opracowania Planu działania w optymalnej formie, adekwatnej do potrzeb projektowych.

- w przypadku projektów współpracy ponadnarodowej, z uwagi na czasochłonność procesu poszukiwania partnerów zagranicznych, należy rozważyć wydłużenie okresu naboru wniosków w celu zapewnienia wnioskodawcom odpowiednio długiego czasu na znalezienie partnera,

- z uwagi na specyfikę projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej oraz częsty brak odpowiedniego potencjału badawczego, logistycznego i niewielkie doświadczenie w upowszechnianiu/mainstreamingu „małych” podmiotów, a także biorąc pod uwagę duży koszt projektów współpracy ponadnarodowej, należy rozważyć realizację projektu w partnerstwie.

W kontekście partnerstwa ponadnarodowego w projektach innowacyjnych, warto jednak zwrócić uwagę także na celowość tej formy współpracy – tj. decyzja projektodawcy o zawarciu partnerstwa nie powinna wynikać z chęci zdobycia dodatkowych punktów podczas oceny wniosku (konieczność przemyślenia zasad punktacji w tym zakresie), lecz z faktycznie przemyślanego pomysłu na projekt i konkretne partnerstwo. Jeśli partnerstwo będzie wynikało bowiem jedynie z ww. formalnej przesłanki może przynieść więcej złego niż dobrego – trudno będzie uzasadnić wartość dodaną projektu wynikającą ze współpracy ponadnarodowej, a partner który nie ma faktycznej potrzeby tworzenia partnerstwa, nie będzie zaangażowany w projekt oraz łatwo może się wycofać z jego realizacji.

KIW rekomenduje, aby zachęcać do partnerstw ponadnarodowych, także poprzez wymogi formalne dla projektów innowacyjnych (premiowanie tego typu inicjatyw), ale nie czynić z tego typu wymogu zerojedynkowego warunku, niepowiązanego z kompleksową oceną całego projektu pod kątem zasadności zawierania partnerstwa ponadnarodowego.

3) Opinia RST/KST

Zaopiniowanie ostatecznego projektu Planu działania przez KST oraz ewentualnie RST.

4) Kick-off meeting

Spotkanie powinno mieć charakter informacyjno – promocyjny i być przeznaczone dla potencjalnych wnioskodawców, z udziałem IW/IP/ROEFS oraz ekspertów obszarowych przed ogłoszeniem konkursu oraz zapewnionym wsparciem merytorycznym KIW o charakterze horyzontalnym. Ewentualnie można rozważyć uczestnictwo przedstawicieli Sieci Tematycznych. Do zadań ROEFS należałoby wyłonienie i zapewnienie uczestnictwa podmiotów mających potencjał i zainteresowanych realizacją projektów innowacyjnych i/lub

współpracy ponadnarodowej w danym obszarze. ROEFS, jak również IP/IW powinny również w miarę możliwości prezentować rezultaty projektów już zrealizowanych oraz dobre praktyki zaobserwowane w trakcie realizacji projektów (działania upowszechniające). Rolą IP byłoby zorganizowanie spotkania od strony logistycznej oraz opracowanie programu spotkania i zaproszenie uczestników z instytucji zaangażowanych w proces wdrażania projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej. Zadaniem IW/IP byłoby ponadto przekazanie niezbędnych informacji na temat dokumentacji konkursowej.

5) Ogłoszenie konkursu

Planując konkursy, zarówno w odniesieniu do projektów innowacyjnych jak i współpracy ponadnarodowej, należy dobrze przemyśleć określenie długości czasu na składanie aplikacji. W odniesieniu do naboru projektów współpracy ponadnarodowej, odpowiednio długi czas potrzebny jest na znalezienie partnera zagranicznego, w odniesieniu zaś do projektów innowacyjnych, element ten jest również bardzo istotny z uwagi na fakt, że projekty te są przedsięwzięciami, co do zasady ambitnymi i złożonymi, przez co wymagają więcej niż projekty standardowe czasu na rzetelne przygotowanie diagnozy sytuacji wyjściowej oraz wyłonienie potencjalnego produktu innowacyjnego. Ewentualnie, możliwe jest ogłoszenie konkursu otwartego, ale wówczas należy wziąć pod uwagę niebezpieczeństwo związane z wyborem projektów o „gorszej” jakości (projekty składane najwcześniej nie muszą być projektami najlepszymi, o wyborze decyduje kolejność złożenia wniosków). IOK zapewnia pomoc dla potencjalnych wnioskodawców w zakresie omówienia wniosku o dofinansowanie (spotkanie).

6) Wnioski o dofinansowanie

W razie potrzeby pracownicy ROEFS (przeszkoleni przez KIW w zakresie specyfiki projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej) zapewniają wsparcie eksperckie w zakresie opracowania wniosku o dofinansowanie. Jeśli konieczne jest dodatkowe wsparcie eksperta obszarowego w zakresie opracowania wniosku o dofinansowanie KIW pośredniczy w znalezieniu partnera zagranicznego.

Podsumowanie

Istotnym elementem zaproponowanego modelu jest położenie nacisku na zintegrowane, partycypacyjne oraz oddolne podejście w odniesieniu do określenia potrzeb w zakresie realizacji projektów innowacyjnych oraz współpracy ponadnarodowej w ramach poszczególnych obszarów wsparcia POKL. Wspólne podejmowanie decyzji w ww. zakresie przez ekspertów oraz partnerów instytucjonalnych daje korzyści w postaci wyłonienia lepszych pomysłów na projekty innowacyjne oraz współpracy ponadnarodowej, odpowiadających na potrzeby społeczne (efekt synergii) oraz stwarza dobrą bazę dla późniejszego upowszechniania oraz mainstreamingu rezultatów projektów. Jednocześnie zaangażowanie ROEFS daje szanse na sprawne wyłonienie oraz animację podmiotów/partnerstw mających odpowiedni potencjał do realizacji projektów innowacyjnych oraz współpracy ponadnarodowej.

Etap prac	Instytucja	Zadanie
1) Spotkania obszarowe	ROEFS	<ul style="list-style-type: none">• uczestnictwo w spotkaniu przedstawicieli ROEFS oraz potencjalnych wnioskodawców.
	IW/IP	<ul style="list-style-type: none">• organizacja spotkania• moderacja spotkania• przygotowanie/zebranie materiałów stanowiących podstawę do dyskusji• opracowanie wniosków z dyskusji (preferowane obszary wsparcia) na potrzeby opracowania Planu działania na kolejny rok.

	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne uczestnictwo w spotkaniu
	RST/KST	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne uczestnictwo w spotkaniu
2) Plan działania	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne opiniowanie ostatecznego projektu Planu działania
	IP	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Planu działania z uwzględnieniem wyników dyskusji
	IW	<ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie Planu działania
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne wsparcie eksperckie w zakresie opracowania Planu działania
3) Opinia RST/KST	RST/KST	<ul style="list-style-type: none"> • opiniowanie ostatecznego projektu Planu działania
4) Kick-off meeting	IP	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja spotkania od strony logistycznej i programowej, zaproszenie uczestników z IW/ ROEFS, ekspertów, etc.
	IW	<ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo w spotkaniu osób zaangażowanych w realizację projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej. Wsparcie eksperckie w zakresie informacji nt. dokumentacji konkursowej
	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc w organizacji spotkania: zaproszenie uczestników wyłonionych podmiotów oraz innych zainteresowanych (potencjalnych wnioskodawców)

		<ul style="list-style-type: none"> • rozpowszechnienie informacji o spotkaniu • ewentualnie działania upowszechniające/mainstreaming poprzez odwoływanie się do dobrych praktyk/doświadczeń projektów już realizowanych
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne wsparcie o charakterze horyzontalnym w zakresie specyfiki projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej poprzez ewentualne uczestnictwo przedstawiciela KIW w spotkaniu • wsparcie w zakresie zapewnienia eksperta obszarowego w zależności od zapotrzebowania
	KST/RST	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne uczestnictwo w spotkaniu, udział w dyskusji
5) Konkursy	IW	<ul style="list-style-type: none"> • ogłoszenie konkursu
	IP	
6) Wnioski	ROEFS	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne wsparcie ROEFS w zakresie opracowania wniosku o dofinansowanie
	KIW	<ul style="list-style-type: none"> • ewentualne wsparcie KIW w zakresie znalezienia partnera zagranicznego.